

Plan for store arrangement 2019–2030

På plass

BERGEN
KOMMUNE

Plan for store arrangement 2019–2030

Bergen bystyre behandlet saken i møtet 20.06.2018 sak 176/18 og fattet følgende vedtak:

1. Bystyret vedtar «Plan for store arrangement 2019–2030».
2. Bystyret ber Byrådet vurdere økte budsjettammer på kr 2 MNOK årlig i forbindelse med HØP 2019–2022/Budsjett 2019.
3. Til kap. 7.4.:
Festival er et format som fungerer bra og som er med på å samle publikum om aktuelle kunst- og kulturopplevelser. Dette er også viktige arenaer for gjestekunstnere og gjestespill som bidrar til å løfte fram lokale kunstnere og kunstnerskap i en festivalperiode. Festivaler bidrar til å øke engasjementet og deltagelsen hos amatørkulturen og frivilligheten. Festivaler og store arrangement inspirerer og engasjerer i stor skala, **og amatørkulturen skal tas hensyn til når Bergen kommune legger ut stor kulturarrangement på anbud.**

MERKNAD

Amatørkulturen skal i enda større grad gis muligheter for å opptre og vise seg frem under store arrangementer, og deltagelse fra amatørkulturen skal tas hensyn til når Bergen kommune legger ut store kulturarrangement på anbud.

Foto: Bergen kommune, Eivind Senneset · Foto omslag: Bergen kommune, Eivind Senneset

Innhold

1	Sammendrag	4
2	Bakgrunn	5
3	Innledning	6
4	Arrangementsbyen Bergen	8
5	Bergen sine styrker for å tiltrekke seg store arrangement	10
6	Bergen sine utfordringer med å tiltrekke seg store arrangement	12
7	Utvikling av arrangementskompetanse	14
7.1.	Faglig samarbeid for å styrke kompetansen	14
7.2.	Næringslivet	15
7.3.	Grønn og miljøvennlig by	15
7.4.	Attraktiv by	15
7.5.	Frivillig innsats	16
7.6.	Felles retningslinjer	16
7.7.	Permanent sikring av byrom	16
8	Arrangementsturisme	17
9	Ringvirkninger ved store arrangement i Bergen	18
10	Arrangementsoversikt planlagte og foreslåtte store arrangement 2019–2030	20
11	Finansiering	21
12	Viktige tiltak i perioden	22
13	Avslutning	22
14	Kilder	22

1 Sammendrag

Bergen er en mangfoldig og aktiv kultur- og arrangementsby med en stor mengde små og store begivenheter innen idrett, musikk, scenekunst, film, gastronomi, festivaler samt arrangementer av næringsmessig karakter.

Plan for store arrangement er utarbeidet for å synliggjøre hvordan Bergen kan videreutvikle seg som arrangementsby, og viser til mulighetene som store arrangement gir i form av å gjøre byen mer attraktiv for både innbyggerne og tilreisende, i tillegg til en positiv samfunnsøkonomisk gevinst.

Planen koordineres med flere andre av Bergen kommunes planer og strategier. Planen har som formål å sette en overordnet retning på hva Bergen kommune vil prioritere fremover, og konkretiserer hva byen har særlig fokus på, og ønsker å skape i tett samarbeid med de mange entusiastiske, dyktige og profesjonelle arrangører og aktører som ønsker å skape og tilby store hendelser og opplevelser til byens befolkning og de tilreisende.

Begrepet arrangement brukes i mange sammenhenger, og kan dekke alt i fra mega-konserter, festivaler og store idrettsarrangement til utstillinger, messer og firmaarrangement. I forbindelse med «Plan for store arrangement» legges følgende definisjon til grunn:

En enkeltstående eller gjentagende større begivenhet innen idrett, kultur eller kunnskap

- som har en konsekvens for bysamfunnet, og/eller som har internasjonal betydning
- som varer i flere dager
- som er tilgjengelig for alle
- som skal være med å opprettholde og utvikle Bergen som et attraktivt sted å bo, arbeide, studere og drive næring
- som skal gjøre det attraktivt å besøke byen, og skal via nasjonal og internasjonal markedsføring støtte oppunder byens utvikling

Planens hovedmål er å skape en aktiv, attraktiv og unik arrangementsby, som skal bidra til å skape verdi, vekst, utvikling, samarbeid og opplevelser.

Planen skal være en pekepinn for hvilke typer, og hvor mange, store arrangement Bergen skal gjennomføre i perioden 2019–2030, og legge til grunn en forutsigbarhet for arrangører, aktører og næringslivet. Det er avslutningsvis i planen laget en oversikt over prosjekter som omfattes av planen. Disse er satt opp til foreslåtte år for gjennomføring på bakgrunn av kontinuitet og faktisk tidspunkt for gjennomføring.

Foto: Bergen kommune, Eivind Senneset

Dersom Bergen skal kunne følge kommuneplanens samfunnsdel om å være en aktiv og attraktiv by, og for at Bergen skal kunne nå sine mål om næringsutvikling og vekst innen arrangementssegmentet, er det viktig at finansieringen av arrangement er forutsigbar og langsiktig. Årsaken til dette er at store arrangement krever langsiktig planlegging.

Det foreslås i Plan for store arrangement at det avsettes et gjennomsnittlig årlig beløp på 6 MNOK til planlegging og gjennomføring av store arrangement. Dette er 2 MNOK mer enn det som i dag settes av årlig til dette formålet.

Store arrangementer er positivt for byen. De gir opplevelser og inspirasjon for byens befolkning innenfor kultur, idrett, kunnskap og næring, og ringvirkingsanalyser viser at store arrangement kan gi stor samfunnsøkonomisk gevinst.

For å oppnå de ønskede effekter med Plan for store arrangement skal byrådet arbeide strategisk med tiltrekning, utvikling og gjennomføring i et krysset faglig samarbeid internt i kommunen, med Hordaland fylkeskommune, Bergen Reiselivslag og i tett samarbeid med aktuelle andre aktører innen fag- og nødetater, næringsliv, formidlingsinstitusjoner, idrettsorganisasjoner og kulturlivet. Byrådet vil ha et sekretariat og kompetansedelingscenter for dette arbeidet. Gode og tydelige retningslinjer og veiledere vil være et høyt prioritert fokusområde.

2 Bakgrunn

Bergen har aldri tidligere hatt noen egen overordnet arrangementsplan, men med økt fokus på arrangementer og mulighetene i forbindelse med disse, er det behov for å lage en samlet plan for emnet.

Det har vært avholdt interne og eksterne innspillmøter i planperioden. 6. september 2017 ble det avholdt et eksternt innspillmøte med sentrale arrangører, arenautleiende, interesseorganisasjoner innen kultur, idrett og næring, kommunale og fylkeskommunale avdelinger og etater. Momenter som fremkom i møtet var blant annet:

- Økende krav om kompetanse vedrørende sikkerhet og beredskap.
- Ønske om ny stor byarena for gjennomføring av ulike typer store arrangement.
- Det ble etterlyst en overordnet samlet strategisk plan for arrangement.
- Det ble fremmet ønske om et kompetansedelingscenter i forbindelse med søknad om, og gjennomføring av arrangement.
- Det ble etterlyst tydelige retningslinjer og regelverk for bruk av byrom og bruk av flagg og vimpler i forbindelse med store arrangement.

I etterkant av innspillmøtet ble det i bystyresak 318/17 19. desember 2017 fattet følgende vedtak som har vært førende for utarbeidelsen av planen:

- Bergen arrangementsselskap AS avvikles fra 1.1.2018. Bystyret delegerer til byrådet å gjennomføre den formelle avvikling av selskapet.
- Bergen kommune overtar det strategiske ansvar for valg, realisering og gjennomføring av store- og byomfattende arrangement, og vil bidra til den forenkling og tydeliggjøring som aktørene etterspør.
- Ansvar for oppfølging av byomfattende arrangement, som lyses ut eksternt, overføres til kommunen, samt ansvar for oppfølging av innspill knyttet til bruk av byen, byrom og kompetanseoverføring fra arrangement til arrangement og mellom ulike aktører.

Foto: Atelier K.K. Bergen (Knud Knudsen)

3 Innledning

Stortingsmelding om reiseliv 2017: «En strategisk utvikling av arrangementsturisme kan gi et reisemål grunnlag for mer helårsturisme og økt verdiskaping i bred forstand, i både nærings- og samfunnsniv. Innovasjon Norge vil, i samarbeid med byene, utvikle en nasjonal arrangementsstrategi for hvordan Norge kan tiltrekke seg internasjonale idretts- og kulturarrangementer som kan gi grunnlag for økt verdiskaping i reiselivsnæringen.»¹

Begrepet arrangement brukes i mange sammenhenger, og kan dekke alt i fra mega-konserter, festivaler og store idrettsarrangement til utstillinger, messer og firmaarrangement. I forbindelse med Plan for store arrangement legges følgende definisjon til grunn;

En enkeltstående eller gjentagende større begivenhet innen idrett, kultur eller kunnskap

- **som har en konsekvens for bysamfunnet (trafikal omlegging, sperringer, økt sikkerhet og beredskap), og/eller som har internasjonal betydning**
- **som varer i flere dager**
- **som er tilgjengelig for alle**
- **som skal være med å opprettholde og utvikle Bergen som et attraktivt sted å bo, arbeide, studere og drive næring.**
- **som skal gjøre det attraktivt å besøke byen, og skal via nasjonal og internasjonal markedsføring støtte oppunder byens utvikling.**

1. Meld. St. 19 (2016–2017) – Opplev Norge – unikt og eventyrlig. Tilrådning fra Nærings- og fiskeridepartementet 17. mars 2017, godkjent i statsråd samme dag.

Foto: Bergen kommune, Eivind Senneset

Den nasjonale og internasjonale konkurransen om å tiltrekke seg arrangement er skjerpet. Dette betyr at byens kompetanse innen arrangement skal økes gjennom en målrettet innsats via samarbeid mellom innbyggere, arrangører, næringslivet, frivillige, kommunen og regionen.

Plan for store arrangement har til formål å sette en overordnet retning på hva Bergen kommune vil prioritere fremover gjeldende hvordan tiltrekke arrangement og kvalitetssikre disse, hvordan, utvikle Bergen til å bli en bedre arrangørby og hvordan understøtte gjennomføringer av store arrangement.

Planen tar sitt utgangspunkt i følgende eksisterende planer;

- **Politisk Plattform 2015–2019 (Bergen kommune) – for et byråd utgått av Arbeiderpartiet, Kristelig folkeparti og Venstre**
- **Handlingsplan for næringsutvikling i Bergen 2017–2018**
- **Bergen kommunes kunstplan for det profesjonelle feltet 2018–2027**
- **Idrettsplanen 2017–2027 – Idrettsbyen Bergen – aktiv og attraktiv for alle**
- **Sentrumsplan – En inspirasjonsplan for Bergen sentrum (2015–2020)**
- **Bergen 2030 – Kommuneplanens samfunnsdel**
- **Grønn strategi – Klima og energihandlingsplan for Bergen 2016**

Planens hovedmål er å skape en aktiv, attraktiv og unik arrangementsby som skal bidra til å skape verdi, vekst, utvikling, samarbeid og opplevelser.

VEKST

- Tiltrekke flere nasjonale og internasjonale arrangement og tilreisende
- Øke investeringsviljen i regionen, øke antall arbeidsplasser og innbyggere.
- Markedsføre byen gjennom arrangement.

UTVIKLING OG SAMARBEID

- Følge opp byens mål som en attraktiv, aktiv og unik arrangementsby.
- Utvikling av nye samarbeid, nettverk, arbeidsmetoder og nedbryting av skillet mellom tradisjonelle sektorer i samfunnet (kultur, idrett, næringsliv, utdanning, osv.).

Foto: Bergen kommune, Eivind Senneset

- Styrke de lokale produksjonsmiljøene slik at det også fra dette miljøet springer ut internasjonale arrangement og prosjekter.
- Tiltrettelegge byen for at det enkelt, sikkert og økonomisk forsvarlig kan arrangeres store arrangement.
- Utarbeide tydelige veiledere og retningslinjer for gjennomføring arrangement.

OPPLEVELSER

- Skape unike, eksperimenterende, kunnskapsberikende og livsbekreftende opplevelser for kommunens innbyggere og besøkende.
- Sikre bred folkelig deltagelse og involvering i byens store arrangement, og skape stolthet hos byens innbyggere.

Planen skal være en pekepinn for hvilke typer, og hvor mange, store arrangement Bergen skal gjennomføre i perioden, og gjennom dette bidra til forutsigbarhet for arrangører, aktører, og næringslivet.

Planen legger til grunn en fast, årlig økonomisk avsetning for gjennomføring av store arrangement. En langsiktig og forutsigbar finansieringsplan er viktig for at Bergen skal kunne nå sine mål om næringsutvikling og vekst innen arrangementssegmentet.

4 Arrangementsbyen Bergen

Arrangementer er positivt for byen. De gir opplevelser og inspirasjon for byens befolkning innenfor kultur, idrett, kunnskap og næring.

Bergen skal være Norges beste vertskapsby, som tiltrekker seg viktige regionale, nasjonale og internasjonale arrangement. Bergen kommune arbeider aktivt sammen med Bergen Reiselivslag og andre aktører for at Bergen får flere internasjonale kultur-, og idrettsarrangement, konferanser og kongresser til byen. Ringvirkningsanalyser viser at store arrangement, som for eksempel Hansadagene og The Tall Ships Races gir stor samfunnsøkonomisk gevinst.² Større idrettsarrangement er positivt for utvikling av ulike idretter, gir bedre kunnskap om idrett, og kan stimulere til økt rekruttering av barn og unge. Gjennom arrangementsutvikling vil idrettene også kunne utvikle sin faglige kompetanse, gi bedre utøvere og bidra til bedre organisasjonsutvikling, samtidig som de styrker vennskapsbånd.³

Bergen har et kunst- og kulturliv i verdensklasse. Kommuneplanens samfunnsdel legger til grunn en visjon om at Bergen skal være en aktiv og attraktiv by. Byrådets mål er at Bergen skal være Nordens mest nyskapende kulturby. Kommunen skal være en støttespiller for å sikre kulturbyens posisjon og attraktivitet – både nasjonalt og internasjonalt. De kreative næringene har store samfunnsmessige og økonomiske ringvirkninger i Bergen. I tillegg til å skape arbeidsplasser, styrker kulturindustrien Bergens omdømme og gir byen et komparativt fortrinn i å tiltrekke seg arbeidskraft og tilreisende.⁴

Arrangementer er viktige for næringslivet ved at de skaper møteplasser for kunnskapsutveksling og nettverk, som igjen fører til nye forretningsmuligheter og økt verdiskaping. I samarbeid med klynger, nettverksorganisasjoner, Hordaland fylkeskommune, Invest in Bergen, Bergen Næringsråd, Bergen Reiselivslag med flere, vil byrådet bidra til at internasjonale delegasjoner blir godt mottatt i Bergen. Målet er at slike besøk skal gi økt næringsutvikling og profilere Bergen som den attraktive og aktive byen den er.

Bergen tilbyr i dag et mangfold av opplevelser av høy kvalitet, som gjør byen til et attraktivt sted å leve og bo. Nedenfor følger en liste over arrangement som faller inn under denne planens definisjon.⁵ Det er også utarbeidet en oversikt over andre planlagte store arrangement i Bergen. Disse er valgt ut fra festivalsegmentet og omfanget på hendelsen.

2. Handlingsplan for næringsutvikling i Bergen 2017–18.

3. Idrettsplan 2017–2027 – Idrettsbyen Bergen – aktiv og attraktiv for alle

4. Politisk plattform 2015–2019 (Bergen kommune)

5. Ref. kap. 3. Innledning – definisjon av arrangement

Store begivenheter

– som faller inn under denne planens definisjon av arrangement

- The Tall Ships Races
- Bergen 950 år
- EM U23 Friidrett
- Havnefestival
- Triathlon Olympisk distanse EuroPride
- Fjordsteam
- World Design Capital
- EM i stup Senior
- EM i kortbanesvømming

Andre større arrangementer i Bergen

– som ikke faller inn under denne planens definisjon av arrangement

a) Årlige arrangementer

- Borealisfestival
- B-Open
- Bergen City Marathon
- Bergen Swim Festival
- Nordiske Mediedager + Gullruten
- Festspillene i Bergen
- Nattjazz
- 7-fjellsturen
- Underwater Technology Conference
- Bergenfest
- Regnbuedagene
- Torgdagen
- Bergen Cup
- Store konserter på Bergenhus festning
- Bergen Matfestival
- Bergen Ølfestival
- Kulturnatt
- Vill Vill Vest
- Bergen Internasjonale Filmfestival
- Bergen Designfestival
- Konsollfestival
- Innovasjonsuken OPP
- NM i Brass
- The International Edvard Grieg Piano Competition
- Beyond the Gates
- Forskningsdagene
- NO Fringe festival
- Ekkofestivalen
- Bergen Internasjonale Musikkfestival
- Verdens største pepperkakeby
- Lysfesten
- Bergen julemarked

b) Gjentakende, men ikke årlige arrangementer

- Humorfest
- Oktoberdans
- Meteor
- Bergen Assembly
- Veteran-NM i håndball

c) Andre planlagte større arrangementer

- Europeisk orkesterfestival
- Oste-VM
- Norges Musikkorps Forbund landsfestival
- Kystsogevøkene
- Internasjonal sjakkfestival
- LittFestBergen
- U18 EM i sjakk
- Idrettstinget 2019
- Internasjonal kunstpolitisk konferanse
- Filmpolitisk konferanse
- Bokmesse
- Forbundet kystens landsstevne
- Middelalderfestival
- Music City Event

Foto: Katarina Lunde

5 Bergen sine styrker for å til- trekke seg store arrangement

Bergen har særlig åtte styrker for å tiltrekke seg store nasjonale og internasjonale arrangement og tilreisende:

- **Attraktiv beliggenhet – sjøen, vågen og naturen tett på.**
- **Tilgjengelig via internasjonal flyplass samt tog, bil og båt.**
- **UNESCO-tilknytning.**
- **Mangfoldig og aktiv kultur- og arrangementsby.**
- **Sjangerspesifikke arrangement og solide produksjons-sentre.**
- **En kunnskapsby med mange unge talenter.**
- **Engasjerte frivillige, og et aktivt organisasjonsliv.**
- **Et sterkt og engasjert næringsliv.**

Foto: Bergen kommune, Eivind Senneset

ATTRAKTIV BELIGGENHET – SJØEN, VÅGEN OG NATUREN TETT PÅ

Bergen har en enestående beliggenhet innrammet av de 7 fjell. Dette gjør byens lokasjon ekstremt attraktiv, samtidig som det gir byen et element av intimitet. Bergen ligger også i umiddelbar nærhet av en av verdens største turistattraksjoner; de norske fjorder.

TILGJENGELIGHET

Bergen har internasjonal flyplass med flere direkte flyvninger fra Europa. Man kan også komme seg til Bergen med tog, bil og båt.

UNESCO-TILKNYTNING

Bergen er knyttet til UNESCO⁶ på flere områder. Bergen er en UNESCO verdensarvby gjennom Bryggen, og en UNESCO hukommelsesby gjennom Lepramuseet. Ved å være en UNESCO gastronomiby er Bergensregionen medlem av UNESCO sitt internasjonale nettverk for kreative byer (Creative City Network). Bergen har i tillegg et UNESCO-professorat på Universitet i Bergen.

MANGFOLDIG OG AKTIV KULTUR- OG ARRANGEMENTSBY

De kreative næringene har store samfunnsmessige og økonomiske ringvirkninger i Bergen. I tillegg til å skape arbeidsplasser, styrker kulturindustrien Bergens omdømme og gir byen et komparativt fortrinn i å tiltrekke seg arbeidskraft og tilreisende. Det er gode samarbeidsflater innen den kreative næringen i Bergen, noe som skaper økt kompetanse, profesjonaliserer næringen og gjør det attraktivt for andre å etablere seg i Bergen og skape mer aktivitet.

SJANGERSPESIFIKKE ARRANGEMENT OG SOLIDE PRODUKSJONSSENTRE

Bergen er en by med mange tilbakevendende arrangement innen spesifikke sjangre. Disse arrangementene tiltrekker seg både lokale og tilreisende deltagere og tilskuere. Som følge av stor produksjon av slike arrangement i Bergen gir dette byen høy spesifikk kompetanse i byens arrangementsproduksjonsmiljø.

Foto: Laimonas Puisys

EN KUNNSKAPSBY MED MANGE UNGE TALENTER

Bergen tiltrekker seg hvert år nye studenter til byens universitet og høyskoler. Bergens utdanningsinstitusjoner er sentralt plassert i byen og attraktive å studere ved. Det høye antallet studerende, samt et engasjert og sterkt forskningsmiljø, gir en unik mulighet for byen å inkludere utdanningsinstitusjonene som medskapere av arrangement og opplevelser.

Bergen har mange talent innen kultur og idrett. Den kreative næringen er i førerretet nasjonalt på utvikling av talent innen sitt segment, og den økende mengden av festivaler og arrangementer inkluderer de unge og øker arrangementskompetansen i byen. Talentsatsingen innen idrett anser breddeidrett, talentutvikling og elite som hverandres forutsetninger. Bergen ønsker å understøtte byens idrettsutøvere og fremmer idrettsarrangement som både appellerer til økt aktivitet blant innbyggerne, samtidig som det fremmer og motiverer satsingen på talentutvikling.

ENGASJERTE FRIVILLIGE OG ET AKTIVT ORGANISASJONSLIV

Bergen er en by som består av tette nettverk, gode samarbeid og en bred skare av engasjerte frivillige på mange nivåer. I Bergen er det tradisjon for å engasjere seg i lokalmiljøet og støtte oppunder store arrangement i byen. De mange lokale foreninger og

organisasjoner er aktive arrangører, og bidrar til stor aktivitet. Bergen har forholdsvis få utfordringer ved å rekruttere frivillige med ulik bakgrunn og alder til å bidra ved arrangement. Det er en stor deltager- og innsatsvilje i lokalbefolkningen.

ET STERKT OG ENGASJERT NÆRINGSLIV

Bergen har i dag ca. 280.000 innbyggere, og ifølge framskriving til Statistisk sentralbyrå vil innbyggertallet passere 300.000 i 2024. Bergen og bergensregionen har en unik sammensetning av verdensledende miljø innen energisektoren, maritime og marine næringer, en velutviklet reiselivs-, finans- og handelsnæring, samt et rikt kulturliv. Bergen er kanskje den byen i Norge med størst mangfold i sitt næringsliv.⁷ Bergens næringsliv engasjerer seg sterkt i store arrangement. Næringslivet ser potensiale i arrangement og hvordan man kan skape synergier ved å holde store arrangement.

6. UNESCO er FNs organisasjon for utdanning, vitenskap, kultur og kommunikasjon (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization).

7. <https://www.bergen.kommune.no/omkommunen/fakta-om-bergen>

6 Bergen sine utfordringer med å tiltrekke seg store arrangement

Bergen har særlig to utfordringer med å tiltrekke seg store arrangement:

- **Infrastruktur**
- **Arena og anlegg**

INFRASTRUKTUR

Bergen har en nydelig plassering i landskapet, omgitt av de 7 fjell. Dette gjør at Bergen sentrum er meget intimt, og man kan bevege seg til fots mellom de fleste mål i byen. Samtidig begrenser landskapet veinettet og infrastrukturen som igjen fører til at normalsamfunnet meget hurtig blir påvirket av store arrangement i form av endret og/eller begrenset fremkommelighet. Ved trafikal stenging av Bryggen og Øvregaten har man kun åpent veinett gjennom Fløyfjellstunnelen. Dette er kostbart for arrangører da det kreves ekstra tiltak for å sikre at kjørebaneholdes kontinuerlig åpne gjennom hele arrangementsperioden. Forskjellen mellom Bergen og andre byer på samme størrelse fikk man tydelig erfare ved arenaavtrykket og konsekvensene for normalsamfunnet ved Sykkel-VM. Andre byer på samme størrelse har ikke de samme store utfordringer ved omlegging av befolkningens fremkommelighet, og dette er skaper noen av de største utfordringene i Bergen i forbindelse med store, utendørs arrangement.

ARENA OG ANLEGG

Bergen sentrum har flere offentlige plasser og rom som kan anvendes til å holde arrangement. Festplassen er den største plassen tiltenkt arrangementsgjennomføring, men denne er likevel ikke stor nok til å romme de største arrangementene, da den har begrensninger ved at den ligger tett opp i sentrums mest trafikkerte gate. Andre store utendørs arena i Bergen sentrum er Koengen på Bergenhus festning og området rundt Vågen. Koengen er en arena som har en publikumskapasitet på om lag 20.000 tilskuere, og passer godt til store utendørs konserter. Området rundt Vågen, Bergen Havn og Bryggen passer utmerket for havnefestivaler, men har en del økonomiske utfordringer tilknyttet bruken med tanke på trafikal omlegging og tung sikring. Ved kongress- og messearrangement er det Grieghallen i Bergen sentrum som kan ta imot den største delegasjonen av deltakere. Kapasiteten her er på 2600, noe som vanskeliggjør byens ambisjonsnivå om å strekke seg til å være vertskap for de største konferansene og kongressene.

Foto: Bergen kommune, Eivind Senneset

På Vestlandet har sjøen bundet menneskene sammen, vært grunnlaget for samfunn og kultur, og for internasjonalt sterke næringer. Bergen havn har i 1000 år har vært blant Nordens viktigste og er fortsatt stor i europeisk sammenheng. Gjennom store maritime arrangement formidles byens eksistensgrunnlag gjennom fortid-, samtid- og fremtidsrettede tema. Bergen har strengt tatt kun én arena som har kapasitet til å ta imot de virkelige store arrangementene som forventer hundretusensvis av besøkende, og det er Bergen havn.

Bergen Havn har etter flere års arbeid med store arrangement utviklet en høy kompetanse vedrørende gjennomføring av arrangement. Utfordringene for de store arrangementene som holdes i Bergen havn er kostnader og de umiddelbare konsekvensene arrangementene gir befolkningen ved trafikkomlegging både på land og til vann. Det har de siste årene blitt en økt rutetrafikk i havnebassenget, som nødvendigvis må omlegges under store arrangement. Bergen ønsker en årlig havnefestival i mindre og større skala⁹, og regelmessige store arrangement i havneområdet vil gi en forutsigbarhet for befolkningen gjeldende trafikkomlegging både til lands og gjeldende rutebåttrafikk, og dermed skape enda større positivitet blant de lokale og tilreisende for store arrangement i havneområdet. Ved arrangement i havneområdet er det viktig med et godt samarbeid med Bergen Havn, fag- og nødetater, nøye og langsiktig planlegging samt god økonomi og høy arrangementskompetanse hos arrangør.

Bergen Reiselivslag arbeider for å tiltrekke store konferanser, kongresser og messer til Bergen. Bergen Reiselivslag arbeider målrettet for at Bergen skal bli den mest attraktive møte- og arrangementsbyen i Norge. Dette gjøres ved å synliggjøre Bergensregionens muligheter til nasjonale og internasjonale målgrupper, som igjen skal føre til at flere konferanser, kongresser og messer legges til Bergensregionen. Internasjonale møter og kongresser er viktig for Bergen, og i 2017 ble det holdt 47 møter av internasjonal karakter, med et gjennomsnittlig deltagertall på 193.⁹

Konferanse, kongress og messearrangement har en utfordring i Bergen når det gjelder store nok lokaler. Den største innomhus arenaen i Bergen sentrum er Grieghallen. Grieghallen har en maksimumkapasitet på om lag 2600 deltagere. Det er samtidig utfordrende å finne gode lokasjoner som kan romme møter med 700–800 deltagere. Utfordringene knyttet til manglende lokaler utløser en større utfordring ved at man ikke kan by på, og tiltrekke seg, ønskede store konferanser, kongresser og messer til Bergen.

Byrådet vil at Fana stadion i Ytrebygda bydel, skal være byens hovedarena for nasjonale og internasjonale stevner.¹⁰ Ved å satse på arena som Fana stadion og AdO arena motiverer man til økt bruk av anleggene, tilstrømming til idrettsgrenene, og man legger til rette for at Bergen kan utvikle talent innen de spesifikke idrettsgrenene. Satsingen på disse arenaene skaper også potensiale for at Bergen kan være vertskap for internasjonale idrettsarrangement innen disse sjangrene.

Bergenshallen og Haukelandshallen er utdatert som internasjonal arena for innendørsidretter, eksempelvis ishockey og håndball. Sotra arena i Fjell kommune er nå håndballens foretrukne arena for landskamper, men regionen har ikke idrettsarena med publikumskapasitet som kan være vertskap for landskamper, EM- og VM-sluttspill.

Det er i lengre tid etterspurt en stor Byarena for gjennomføring av store kultur-, idrett- og næringsarrangement som kan heve byens muligheter til å kunne tiltrekke seg flere større nasjonale og internasjonale arrangement gjennom hele året. Byarena vil bli ytterligere omtalt i Kulturarenaplanen.

Foto: Bergen kommune, Eivind Senneset

9. Bergen Reiselivslag – Årsberetning 2017

10. Idrettsplan 2017–2027 – Idrettsbyen Bergen – aktiv og attraktiv for alle

8. Arkiv, Bibliotek og Museer i Bergen – Bergen kommunes plan 2012–2021

7 Utvikling av arrangementskompetanse

Byrådet mener det er en offentlig oppgave å legge til rette for et rikt og mangfoldig kulturliv. Bergens særpreg, samt nyskaping og kvalitet, skal vektlegges.¹¹

Bergen ønsker å ha et sterkt nasjonalt og internasjonalt merke som arrangementsby, og tiltrekke seg store nasjonale og internasjonale arrangement og tilreisende. For å oppnå dette må ressurser, infrastruktur, politisk vilje og kompetanse være tilstede.

Skal Bergen lykkes i å tiltrekke seg store arrangementer, er det helt avgjørende at Bergen kommune, Hordaland fylkeskommune, arrangører og næringslivet trekker i samme retning, og at dette arbeidet samordnes i et langsiktig perspektiv.

Byens arrangement er fortsatt i utvikling, og det skal arbeides målrettet med fornyelse i program og samarbeidsflater, herunder samarbeidet med lokale aktører. Byens næringsliv skal involveres via tette forpliktende samarbeid.

Foto: Bergen kommune, Eivind Senneset

7.1. Faglig samarbeid for å styrke kompetansen

Bergen kommune skal være en konstruktiv samarbeidspartner for arrangører. Kommunen skal bidra med støttestruktur, fasiliteter, markedsføringsplattformer, digitalisering og samarbeidskultur, slik at byen blir et godt sted å gjennomføre store arrangement.

Bergen kommune vil arbeide strategisk med tiltrekning, utvikling og gjennomføring i et tverrfaglig samarbeid internt i kommunen, med Hordaland fylkeskommune, Bergen Reiselivslag og i tett samarbeid med aktuelle andre aktører innen fag- og nødetater, næringsliv, formidlingsinstitusjoner, idrettsorganisasjoner og kulturlivet. Næringsseksjonen vil operere som sekretariat og kompetansedelingscenter for dette arbeidet.

Tiltrekning av store arrangement skal skje i et tverrfaglig forum bestående av deltagere fra reiselivsnæringen, interesseorganisasjoner, Hordaland fylkeskommune og Bergen kommune, og ved bruk av analyseverktøy, som eksempelvis arrangementskalkulatoren utviklet av Norway Convention Bureau (NCB).¹² Det er viktig at de ulike prosjektene har gjennomgått en grundig analyse og kan sees som samfunnsøkonomisk positive, at de er godt forankret i tilknyttede organisasjoner/forbund/miljø, næringsliv og politisk. Henvendelser, tanker og ideer om store arrangement skal løses gjennom forumet for vurdering og kvalitetssikring av arrangementet. For å kunne tiltrekke seg internasjonale arrangementer kreves spesialisert kompetanse, blant annet tilgang til nasjonale og internasjonale nettverk innen idrett og kultur, samt kunnskap om søknadsprosesser. Manglende kunnskap om hvilke arrangementer som er mulige å søke på, i kombinasjon med lite erfaring fra søknadsprosesser kan derfor være et hinder for at den enkelte partner søker om, og får tilslag på arrangementer. Dette arbeidet profesjonaliseres og kvalitetssikres gjennom det tverrfaglige forumet.

Utvikling av arrangementsbyen Bergen skal skje fortløpende i en tverrfaglig gruppe bestående av fag-, og nødetater samt næringsseksjonen og seksjon for sikkerhet og beredskap, hvor man ser på hvordan man best kan tilrettelegge byen for å kunne imøtekomme store arrangement. Det vil her være fokus på retningslinjer, veiledere, kvalitetssikring og hvordan arrangører på en enkel, sikker og samfunnsøkonomisk forsvarlig måte kan gjennomføre et stort arrangement. Gode og tydelige retningslinjer og veiledere vil være et høyt prioritert fokusområde.

Foto: Bergen kommune, Eivind Senneset

Den tverrfaglige gruppen vil sikre god gjennomføring av store arrangement ved kompetanseformidling, kompetansedeling og kvalitetssikring av arrangørens planarbeid. Det legges til grunn at planer som blant annet risikoanalyser, planer for sikkerhet og beredskap og planer for trafikkomlegging samt kostnader knyttet til dette inngår som en integrert del i alle store arrangement som omfattes av planen. Det er uttrykt behov fra aktører om bistand til planlegging og administrasjon av store arrangementer, og det ligger et stort potensial i at arrangører får ta del i kommunale ressurser og kompetanse, herunder infrastruktur og tilgang til ulike fasiliteter.

7.2. Næringslivet

Næringslivet påvirker menneskers liv. I tillegg til å fremme økonomisk utvikling, bidrar et velfungerende næringsliv positivt for samfunn og miljø. Byrådet ønsker å gjøre Bergen til en foregangs-kommune for rettferdig handel, og har som mål å melde Bergen inn igjen i Fairtradeby-samarbeidet.¹³

For at Bergen skal kunne nå sine mål om bærekraftig næringsutvikling og vekst innen arrangementssegmentet, er det viktig at finansieringen av arrangement er forutsigbar og langsiktig. Store arrangement krever langsiktig planlegging og forutsigbare økonomiske rammer.

Bergen kommunes næringspolitikk tar utgangspunkt i FNs bærekraftsmål.¹⁴ Skal vi nå disse målene er det en forutsetning å ta vare på menneskeverdet. Bergen kommune utarbeider våren 2018 en visjon om at «Bergen skal være en aktiv fairtradeby og et forbilde for etisk og rettferdig handel». Bergen kommune ønsker å være et forbilde i gjennomføringen av arrangement, og skal tilstrebe produkter basert på anerkjente standarder for etisk og rettferdig handel ved offisielle og publikumsrettede arrangement, og oppfordre til dette særlig ved arrangement som mottar kommunal støtte og/eller som foregår på kommunal grunn.

13. Politisk plattform 2015–2019

14. <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

15. Bergen kommunes kunstplan for det profesjonelle feltet 2018–2017

16. Bergen kommunes kunstplan for det profesjonelle feltet 2018–2027

7.3. Grønn og miljøvennlig by

Arrangementsutvikling krever også et ekstra fokus på hvordan man kan utvikle en bedre grønn og sunn profil. I dette ligger det blant annet gode kollektivløsninger, miljøvennlige produkter og avfallshåndtering. Mange arrangementer innen kultur og idrett genererer betydelig miljøskadelig avfall og giftige utslipp. Ifølge Norsk Kulturbarometer 2016 besøker gjennomsnittsnordmannen 24 ulike kulturtilbud i løpet av året. Konserter er sammen med kulturfestivaler den mest populære aktiviteten, og idrettsarrangement ligger like bak. Om lag en tredel av dette er igjen utendørsarrangement. Dessverre følger avfalls- og utslippsmengden hånd i hånd med antall tilskuere og deltagere. Altfor lite av avfallet havner i korrekt avfallssortering, og en relativt liten andel kan gjenvinnes.

Bergen kommune ønsker en grønn og miljøvennlig by gjennom hele året og dette gjelder også i festivalperioder og under store arrangement. Kommunen vil arbeide for å gjøre det enklere for festivaler å miljøsertifisere seg, og for miljøvennlig arrangementsavvikling.¹⁵

7.4. Attraktiv by

Bergen har et rikt og interessant festivalmarked, som bidrar til å gjøre Bergen til et tiltrekkende reisemål og til en attraktiv by å bo og ha sitt virke i. Spissede festivaler bidrar til å styrke den helårige kunstproduserende byen og løfter lokalt forankret kunstnerskap i tillegg til gjestekunstnere og produksjoner. Bergen kommune ønsker videre å stimulere til veksten av profesjonelle festivaler, som har en langsiktig plan for sin drift, og bidra til at et større nasjonalt og internasjonalt publikum kommer til byen.¹⁶

Festival er et format som fungerer bra og som er med på å samle publikum om aktuelle kunst- og kulturopplevelser. Dette er også viktige arenaer for gjestekunstnere og gjestespill som bidrar til å løfte fram lokale kunstnere og kunstnerskap i en festivalperiode. Festivaler bidrar til å øke engasjementet og deltagelsen hos amatørkulturen og frivilligheten. Festivaler og store arrangement inspirerer og engasjerer i stor skala.

Bergen har et bredt årlig festivaltilbud, men størsteparten av disse er spisset og særpregede, og det er derfor liten konkurranse sjangermessig. I tillegg har festivalene en viktig rolle som tradisjonsbærere, identitetsbyggende og stedsutviklende arenaer, og store arrangement er som oftest bygget opp innen festivalformatet. Dette kan eksempelvis være kulturhistoriske reiselivs- og næringsrettede prosjekter som Hansadagene, og prosjekter som The Tall Ships Races, et kultur- og idrettsarrangement tuftet på utdanning og utvikling av ungdom gjennom seiltreningsopplevelser.

11. Politisk plattform 2015–2019 (Bergen kommune)

12. NCB er en ideell interesseorganisasjon uten profittmålsetting, og et overordnet virkemiddel for å øke antall internasjonale kongresser, incentive og corporate meetings og events til Norge. Fra 1. januar 2018 ble Norway Convention Bureau en del av Innovasjon Norge.

7.5. Frivillig innsats

Arrangementsutvikling er også et godt virkemiddel for rekruttering og utdanning av ungdom.¹⁷

Frivillig innsats ved festivaler og andre store arrangement i Bergen er stor. Det er god oppslutning blant frivillige rundt arrangementene, og omregnet til timer er det flere årsverk som brukes til denne type arbeid. Flere av de årlige festivalene og de store arrangementene har de senere årene satset spesielt på rekruttering av frivillige, gjennom egne begivenheter for disse, og ved å styrke insentivene som kan tilbys de frivillige. Ved å satse mer på å bygge gode relasjoner med de frivillige, oppnår festivaler og de store arrangementene i stor grad at mange kommer tilbake år etter år for å delta som frivillig. I tillegg fungerer frivillige også i stor grad som ambassadører for arrangementene, og kan bidra med markedsføring av program til venner, familie og kolleger.¹⁸ Ved å ha en langsiktig plan over store arrangement er det også mer forutsigbart for gruppen av frivillige å se langt frem i tid mot hvilke arrangement man ønsker å delta på. Samarbeid om, og «gjenbruk» av de frivillige ved god tilrettelegging, øker også arrangementskompetansen blant de frivillige, og det vil være enklere å rekruttere nye frivillige til å delta.

Ved idrettsarrangement er man helt avhengig av frivillig arbeid for i det hele tatt kunne gjennomføre arrangementene. Idrettsplanen for Bergen (2017–2027) fokuserer på arrangementsutvikling i form av å skulle øke kompetansen for gjennomføring av arrangement blant lag og organisasjoner. Under høringsutkastet for Idrettsplanen gav Hordaland fylkeskommune innspill om tettere samarbeid om arrangementsutvikling. Gjennom Idrettscampus Bergen¹⁹ sitt satsingsområde arrangementskompetanse er det dannet en arbeidsgruppe som arbeider særskilt med hvordan øke kompetanse og fasiliteter av større idretts- og friluftsansarrangement. Gruppen består av representanter fra samarbeidspartene Hordaland fylkeskommune, Bergen kommune, Hordaland idrettskrets og Sportsklubben Brann. I tillegg er Bergen Reiselivslag ved møte- og arrangementsavdelingen en del av gruppen. Bergen kommune ved Næringsseksjonen leder gruppens arbeid, og dette arbeidet er knyttet tett sammen med arbeidet som gjøres for tiltrekning av store arrangement til Bergen.

Foto: Bergen kommune, Eivind Senneset

7.6. Felles retningslinjer

I løpet av 2018 vil kommunen utarbeide enstemmige retningslinjer og veiledere («dreiebok») for arrangører, herunder gjennomføring av store arrangement. Retningslinjene og veilederen vil samkjøres med retningslinjer fra Bergen Havn, Hordaland fylkeskommune og andre statlige organer. Veiledning for arrangører vil ta for seg alle prosesser fra hvordan søke om arrangement, tilskudd og tillatelse, via krav og forventninger til kompetanse hos arrangøren, til oppfordringer om å fokusere på miljø og etisk handel samt informasjon om understøtte og kompetanseformidlingssentra. En slik felles veileder er sterkt etterspurt blant mange arrangører, og vil være viktig for å gjøre gjennomføringen av ulike arrangement enklere.

7.7. Permanent sikring av byrom

Kravene til sikkerhet og beredskap er skjerpet de senere årene. Våren 2018 er det blitt påbegynt et forberedende arbeid om permanent sikring av byrommene i Bergen sentrum. Her vil det særlig tas hensyn til arrangementsområder. Dette arbeidet er en viktig del av utviklingen av Bergen som arrangementsby, og er en investering som vil trygge byens befolkning og besøkende samt bidra til en senkning av de variable kostnadene ved sikring av byrom for gjennomføring av store arrangement. Plan for sikring av byrom koordineres av Seksjon for samfunnssikkerhet og beredskap.

8 Arrangementsturisme

Stortingsmelding om reiseliv 2017: «En strategisk utvikling av arrangementsturisme kan gi et reisemål grunnlag for mer helårsturisme og økt verdiskaping i bred forstand, i både nærings- og samfunnsliv. Innovasjon Norge vil, i samarbeid med byene, utvikle en nasjonal arrangementsstrategi for hvordan Norge kan tiltrekke seg internasjonale idretts- og kulturarrangementer som kan gi grunnlag for økt verdiskaping i reiselivsnæringen.»²⁰

Området arrangementsturisme er et viktig, og mange vil si et bærende, moment i tiltrekkingen av store arrangement. Det arbeides sterkt på området i å finne utviklingspotensialer i nye, og allerede eksisterende arrangement for å øke synergieffekter og kunne gi enda bredere totalopplevelser for de besøkende i forbindelser med arrangement.

I samarbeid med Bergen Reiselivslag vil Bergen kommune arbeide for videre utvikling av arrangementsturisme og markedsføringen av arrangementer for å oppnå økonomiske og samfunnsmessige effekter.

Arrangementsturisme kan deles inn i to kategorier som begge er interessante:

- **Publikumsdrevne (eks. Sykkel-VM, Festspillene i Bergen, The Tall Ships Races, konserter, festivaler etc.)**
- **Deltagerdrevne (eks. Bergen City Marathon, EM i Brass, NM i Veteranhåndball etc.)**

Bergen Reiselivslag er – på vegne av Bergen kommune og regionen – aktivt med i den nasjonale arrangementsturismesatsningen og har de siste årene deltatt aktivt i forskjellige fora også internasjonalt. For eksempel de internasjonale arenaene Sportcal og City Events hvor kunder treffes.

Reiselivsnæringen arbeider aktivt for en økt satsning på arrangementsturismesatsningen. Målet er å styrke den nasjonale satsingen i Norge. Dette er i tråd med en internasjonal trend der stadig flere land satser på å profesjonalisere vertskapsrollen for å tiltrekke seg flere internasjonale kultur- og idrettsarrangement. Det er eksempelvis etablert nasjonale ressursentre i Danmark og Skottland som skal styrke landenes posisjon som vertskap for internasjonale arrangementer. Slike initiativ er typisk forankret i en nasjonal strategi for å fremme turisme gjennom arrangementer. Mange europeiske byer satser på arrangementsturisme som et viktig strategisk element for å modernisere og utvikle byer/regioner. For de fleste handler dette om å jobbe mer strategisk og systematisk med eksisterende arrangementer, slik at disse sees i en større sammenheng. I tillegg er mange blitt mer bevisste på å søke rollen som vertskapsby for rullerende kultur- og idrettsarrangementer.

Både Gøteborg, Århus, Malmø og København har klare strategier for sin arrangementssatsing. I tillegg har noen byer også et nasjonalt kompetansesenter som forvalter den nasjonale strategien. Skottland har for eksempel samlet regionens byers tidligere arrangementsstrategier i én nasjonal overordnet strategi; «Scotland The Perfect Stage – Scotland's Events Strategy 2015–2025», og Danmark har opprettet «Sport Event Denmark» som arbeider strategisk internasjonalt med å rekruttere idrettsarrangement til passende destinasjoner i Danmark. I Norge arbeider Innovasjon Norge Reiseliv med en nasjonal arrangementsstrategi for Norge. Denne har blant annet som mål at Norge skal stå samlet når det gjelder å søke om store internasjonale arrangement, og at man fremmer de ulike destinasjonene i Norge i tråd med forutsetningene den enkelte destinasjonen har for å kunne ta imot og gjennomføre de ulike arrangementene.

Foto: Bergen kommune, Eivind Senneset

17. Idrettsplan 2017–2027 – Idrettsbyen Bergen – aktiv og attraktiv for alle

18. Plan for frivillighet, Bergen 2015

19. Idrettscampus Bergen skal styrke arbeidet med idrett, fysisk aktivitet og folkehelse i Hordaland gjennom å etablere møteplasser for kompetanseutvikling og formidling innenfor ti satsingsområder. Idrettscampus Bergen er et samarbeid mellom Hordaland fylkeskommune, Bergen kommune, Olympiatoppen Vest, Høgskulen på Vestlandet, Helse Bergen, Norges idrettsforbund – Hordaland idrettskrets, Sportsklubben Brann og Universitetet i Bergen.

20. Norway Convention Bureau og arrangementsturisme – Frode Aasheim og Birgitte Nestande, Sandefjord 30. mars 2017

9 Ringvirkninger ved store arrangement i Bergen

The Tall Ships Races er et godt eksempel på en gjentakende større begivenhet, som har en konsekvens for bysamfunnet, varer i flere dager, og/eller som har internasjonal betydning, og er tilgjengelig for alle.²¹ Arrangementet The Tall Ships Races er et årlig rullerende internasjonalt arrangement som første gang ble arrangert i 1956. I Bergen har det blitt arrangert fire ganger, i 1993, 2001, 2008 og 2014, og arrangementet skal igjen gjennomføres i Bergen i 2019.

For The Tall Ships Races Bergen 2014 ble det utarbeidet en verdurdering av PwC på oppdrag fra Bergen kommune. Arrangementet i Bergen i 2014 tiltrakk seg anslagsvist totalt 500.000 tilskuere i løpet av 4 dager. Rapporten til PwC tar utgangspunkt i 184.000 unike tilskuere, hvorav lokale tilskuere og tilknyttede personer ikke er inkludert da PwCs modell tar utgangspunkt i at de ikke tilfører byen «friske» penger. Den totale verdiskapningen under arrangementet er beregnet til 22,5 MNOK for regionen. Analysen viser at døgnforbruket pr. besøkende var 1150 NOK. Til sammen tilførte arrangementet 25.000 hoteldøgn. De fleste av de besøkende ble i Bergen mellom 2 og 4 døgn, mens de fleste var kun 1 til 2 dager på selve arrangementet. Det viser hvilket potensial det ligger i å tilby totalopplevelser for de besøkende i forbindelse med et arrangement. 84 % av de besøkende mener at arrangementet i 2014 har gjort dem mer positiv til å besøke Bergen i fremtiden.²²

Sykkel-VM er et eksempel på en enkeltstående begivenhet. Med dette menes ikke nødvendigvis at arrangementet aldri vil gjennomføres på samme destinasjon flere ganger, men at menneskene som har arbeidet med prosjektet, og publikum som har fått oppleve det, mest sannsynlig kun får oppleve dette arrangementet ved samme lokasjon én gang i livet.

For prosjektet Sykkel-VM 2017 har det blitt utarbeidet flere interne og eksterne rapporter. Det utarbeides også en større forskningsrapport av NTNU som anvender Sykkel-VM i Bergen 2017 som et hendelsesforløp i et forskningsarbeid på store idrettsarrangement. I arbeidet vil det særlig vektlegges faktorer som direkte og indirekte har påvirket inntektene og kostnadene ved store idrettsarrangement. Hensikten med forskningen er å få kunnskaper som kan være nyttige for framtidige arrangører av slike arrangementer, både om hva som var bra, og hva som kunne vært gjort bedre.

Menon Economics utførte en ringvirkningsanalyse av Sykkel-VM 2017 på oppdrag fra Bergen kommune med tilskudd fra Hordaland fylkeskommune og Bergen Reiselivslag. Menon Economics sitt mandat var å belyse ringvirkninger av Sykkel-VM. Fokus var

Foto: Bergen kommune, Eivind Senneset

på tilreisende og på handelsstanden. Rapporten konkluderte med at den største effekten av Sykkel-VM er konsumentnyttens som følger av arrangementet. Arrangementet varte i 9 dager. VM-rittene hadde om lag 700.000 tilskuere, mens om lag 51.000 deltok på de tilknyttede kulturarrangementene. I tillegg anslås det en rekkevidde på 520 millioner TV-seere og 4200 nyhetsopp-slag, og eksponeringen forventes å gi ringvirkninger for reiselivet i Bergensregionen.

Sykkel-VM resulterte i at Bergensregionen hadde rundt 40.000 gjestedøgn utover det normale i september, og reiselivskonsumet i Bergensregionen økte med 73 MNOK. Av dette var 56 % knyttet til at flere reiste til regionen, mens 44 % var knyttet til merforbruk blant dem som ville reist uansett. Norges eksportinntekter økte med 33 MNOK, hvorav 28 MNOK fant sted i regionen.

Foto: Bergen kommune, Eivind Senneset

Overnattingsbransjen hadde det største merkonsumet på rundt 50 MNOK, hvorav 64 % var knyttet til høyere priser. Handelsstanden i Bergen sentrum opplevde mindre gjennomført og interesse under Sykkel-VM, og opplyste om tap på om lag halvparten av omsetningen, som tilsvarer om lag 30 MNOK. Samtidig hadde for eksempel Bergen Storsenter og Sartor Storsenter en omsetningsøkning på rundt 20 MNOK. Rapporten sier det er grunn til å tro at de negative effektene på handelsstanden under Sykkel-VM dempes av at kunder har forskjøvet innkjøpene i tid, med andre ord at de lokale kundenes totalforbruk ikke er blitt redusert.

Rapporten framhever økte helsegevinst og idretts glede ved at flere har blitt motivert til å sykle. Den trekker også frem at Sykkel-VM har gitt Bergen en økt arrangementskompetanse, og at den regionale beredskapskompetansen er styrket gjennom

etablering av Samvirkesenteret. Sykkel-VM har vist verden at Bergensregionen makter å være vertskap for de veldig store arrangementene og folkefestene. Mens arrangørenes og vertskapsrollen er styrket internasjonalt, har det nasjonalt og lokalt vært mye fokus rettet mot økonomiske utfordringer.

Analysen trekker frem finansieringen av arrangementet som en negativ ringvirkning. Svak norsk krone, økte sikkerhetskrav og sviktende sponsor- og publikumsinntekter ga røde tall for arrangøren av arrangementet, Bergen 2017. Videre konkurser og økt bruk av offentlige tjenester fører til negativ budsjetteffekt for det offentlige, men økt skatteinngang fra reiselivet motvirker dette til en viss grad.²³

21. Ref. kap. 3. Innledning – definisjon av arrangement

22. NCB – Innspill til NFDs Stortingsmelding om reiseliv 2015; PwC – TSRB2014 Economic Impact Assessment.

23. Menon Economics – Ringvirkningsanalyse av Sykkel-VM – Effekter av turistenes forbruk og andre virkninger

10 Arrangementsoversikt planlagte og foreslåtte store arrangement 2019–2030

Plan for store arrangement skal være en pekepinn for hvilke typer, og hvor mange, store arrangement Bergen skal gjennomføre i perioden, og legge til grunn en forutsigbarhet for arrangører, aktører og næringslivet.

Basert på definisjonen av store arrangement, er følgende oversikt over planlagte, og foreslåtte, store arrangement utarbeidet;

- 2019 The Tall Ships Races
- 2020 Bergen 950 år (inkludert Kystlandsstevnet)
- 2021 EM U23 Friidrett
- 2021 Havnefestival
- 2022 Triathlon Olympisk distanse
- 2023 EuroPride
- 2023 Fjordsteam
- 2024 Music City Event*
- 2025 Middelalderfestival*
- 2026 The Tall Ships Races
- 2027 EM i stup Senior
- 2027 Triathlon Olympisk distanse
- 2028 World Design Capital
- 2028 Havnefestival
- 2028 EM i kortbanesvømming
- 2029 Bergen Fall Festival (inkl. Vill Vill Vest)*
- 2030 Fjordsteam

* Disse arrangementene fyller ikke kriteriene for «store arrangement» i dag, men har utviklingspotensial.

Foto: Bergen kommune, Eivind Senneset

11 Finansiering

Kommunens organisasjon skal være en pådriver for å gjennomføre nødvendige byutviklingstiltak. Den aktive byen stimulerer til innovasjon og nyskaping innen næringsliv og kulturliv.²⁴

Kommuneplanens samfunnsdel legger til grunn at Bergen skal være en aktiv og attraktiv by, og store arrangement bidrar positivt til denne målsettingen. For at Bergen skal kunne nå sine mål om bærekraftig næringsutvikling og vekst innen arrangementssegmentet, er det viktig at finansieringen av arrangement er forutsigbar og langsiktig. Store arrangement krever langsiktig planlegging og forutsigbare økonomiske rammer.

Det foreslås i Plan for store arrangement at det avsettes et gjennomsnittlig årlig beløp på 6 MNOK til planlegging og gjennomføring av store arrangement. Dette er 2 MNOK mer enn det som i dag settes av årlig til dette formålet.

Under følger en illustrasjon som viser prosjektkostnader på foreløpige foreslåtte langsiktige arrangement sammenstillt med eksisterende årlig bevilgning på 4 MNOK. Oversikten synliggjør et ytterligere årlig finansieringsbehov på 2 MNOK til store arrangement.

Ved å øke rammen til store arrangement fra 4 MNOK til 6 MNOK årlig, legges til grunn at finansiering av denne type arrangement ikke vil ha behov for ekstrasfinansiering utover denne faste årlige finansieringen. Tallgrunnlaget bygger på historiske data for store arrangement.

MOMENTER TIL OVERSIKTEN

For 2019 er det allerede avsatt 6 MNOK til prosjektet The Tall Ships Races Bergen 2019.

Arrangementet «950-årsjubileet» i 2020 ble behandlet i Bergen bystyre i møtet 25.04.2018 i sak 89/18 og fattet følgende vedtak:

1. Byrådet gis ansvar for planlegging og gjennomføring av 950-årsjubileet.
2. Forslag om økte budsjetttrammer til formålet dekkes for 2018, og fra 2019 vil dette inngå i byrådets forslag til HØP 2019-2022/Budsjett 2019.

Basert på dette vedtaket er 950-årsjubileet ferdig finansiert, og vil ikke inngå i finansieringsbehovet for perioden 2019–2030.

Figur 1: Årlig finansieringsbehov, store arrangement.

24. Bergen 2030, Kommuneplanens samfunnsdel

12 Viktige tiltak i perioden

Utarbeide veileder og retningslinjer for arrangement i samarbeid med Bergen Havn og Hordaland fylkeskommune.

Etablering av et tverrfaglig forum som skal arbeide for å tiltrekke store arrangement til Bergen. Forumet vil bestå av deltagere fra reiselivsnæringen, interesseorganisasjoner, Hordaland fylkeskommune og Bergen kommune.

Etablering av en tverrfaglig arbeidsgruppe som skal utvikle arrangementsbyen Bergen. Arbeidsgruppen vil bestå av fag- og nødetater samt næringsseksjonen og seksjon for sikkerhet og beredskap.

Permanent sikring av offentlige byrom i Bergen sentrum. Et planarbeid som koordineres av Seksjon for samfunnsikkerhet og beredskap. Arbeidet vil inngå i en egen Plan for sikring av byrom.

13 Avslutning

Bergen skal være Norges beste vertskapsby, som tiltrekker seg viktige regionale, nasjonale og internasjonale arrangement. Etablering av tverrfaglig forum og gruppe vil profesjonalisere og bidra positivt til koordinering av arbeidet for å tiltrekke og gjennomføre store arrangement i Bergen.

Arbeidet med utvikling av arrangementsbyen Bergen skal skje fortløpende. Man vil se på hvordan man best kan tilrettelegge byen for å kunne imøtekomme store arrangement. Det vil her være fokus på retningslinjer, veiledere, kvalitetssikring og hvordan arrangører på en enkel, sikker og samfunnsøkonomisk forsvarelig måte kan gjennomføre et stort arrangement.

Plan for store arrangement vil være styrende for aktiviteten fremover, og gi økt forutsigbarhet til alle involverte aktører, samt at langsiktig forutsigbar økonomisk ramme for gjennomføring av store arrangement vil gi en økt trygghet for fremtidige arrangører.

14 Kilder

- Politisk Plattform 2015 – 2019 (Bergen kommune) – for et byråd utgått av Arbeiderpartiet, Kristelig folkeparti og Venstre
- Handlingsplan for næringsutvikling i Bergen 2017–2018
- Bergen kommunes kunstplan for det profesjonelle feltet 2018–2027
- Idrettsplanen 2017–2027 – Idrettsbyen Bergen – aktiv og attraktiv for alle
- Plan for frivillighet, Bergen kommune 2015
- Bergen 2030, Kommuneplanens samfunnsdel
- Arkiv, Bibliotek og Museer i Bergen – Bergen kommunes plan 2012–2021
- Norway Convention Bureau og arrangementsturisme – Frode Aasheim og Birgitte Nestander, Sandefjord 30. mars 2017
- Norway Convention Bureau – Innspill til NFDs Stortingsmelding om reiseliv 2015
- PWC – TSRB2014 Economic Impact Assessment
- Menon Economics – Ringvirkningsanalyse av Sykkell-VM – Effekter av turistenes forbruk og andre virkninger
- <http://unesco.no/om-oss/om-unesco/>
- Bergen Reiselivslag – Årsberetning 2017
- <https://www.idrettscampusbergen.no/>
- Norsk kulturbarometer 2016
- <https://www.bergen.kommune.no/omkommunen/fakta-om-bergen>
- <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-19-20162017/id2543824/>

